XITATIMENTE XA VUHANGALASAMAHUNGU

SARS YI LULAMERILE KU SEKETELA MPIMANISO WA XIBALO LOWU PFUXETIWEKE WA 2026

Tshwane, 21 Nhlangula 2026 — Dkd. Johnstone Makhubu, Khomixinara wa Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS), u amukela mpimaniso wa xibalo lowu pfuxetiweke wa **R2.144 trillion** tanihilaha swi tivisiweke hi Holobye wa Timali Ttn Enoch Godongwana eka Xitatimente xa Pholisi ya Mpimanyeto wa Nkarhi wa le Xikarhi (MTBPS). Mpimaniso lowu pfuxetiweke wu kombisa engetelo wa **R17.1 billion** loko ku fananisiwa na **R2.127 trillion** ya mpimaniso wa Mpimanyeto wa Nyenyenyana 2026. Hundzuluxo lowu handle ka mpfuxeto wa lowu yaka ehansi wa nkulo wa GDP ya ntiyiso ku suka eka **1.6%** ku ya eka **1.2%** hi 2026. Handle ka ntshamiseko wa gezi lowu antswisiweke lowu seketelaka nghingiriko wa ikhonomi, swipimelo swa swivumbeko swo fana na mitlhontlho ya vutleketi na switirhisiwa swi ya emahlweni swi kavanyeta nkulo wa vumundzuku bya Afrika-Dzonga.

Ku fikela hi ti 30 Ndzati 2026, SARS yi hlengeletile **R992.2 billion** eka **nete ya xibalo**, leyi katsaka mihlengeleto ya giroso ya **R1.231 trillion** na tihakelo ta vuyiselo swa ntsengo wa **R239.1 billion**. Nete ya xibalo a yi ri **R15.5 billion, kumbe 1.6%,** ehenhla ka mpimaniso wa Mpimanyeto wa Nyenyenyana 2026, na **R67.4 billion, kume 7.3%,** ehenhla ka nkarhi lowu xakelanaka lembe leri nga hundza. Tirhelo leri ri seketeriwile hi Xibalo xa Malinghena ya Mabindzu, VAT ya Laha Kaya na mihlengeleto ya PAYE swa matimba, kun'we na tihakelo leti nga hansi ka leti pimanisiweke ta vuyiselo wa VAT.

"Mbuyelo ku sukela eku sunguleni ka lembe ku fika namuntlha wu kombisa ntiyiselo wa sisiteme ya xibalo ya Afrika-Dzonga. Hambiswiritano, tanihilaha swi kombisiweke eka mbulavulo wa Holobye, nkulo wa xibalo wa nkarhi wo leha wu ya hi ndlandlamuxo wa ikhonomi, vuvekisi, ntumbuluxo wa mitirho na vulandzelelanawu bya tshaku ro anama," ku vurile Khomixinara Makhubu.

Phurogireme ya vulandzelelanawu ya SARS na matshalatshala lama fambisanaka swi tshama swi ri exikarhi ka Vutlhari bya Vufambisi bya Xibalo no sirhelela xa sisiteme xindzhuti xa xibalo na khasitomo. Eka tin'hweti ta ntsevu to sungula ta lembeximali, minghenelelo ya vulandzelelanawu yi hlayisile **R137.7 billion** ya masungulo leyi katsaka **R76.3 billion** eka mihlengeleto ya khexe yo kongoma na **R61.3 billion** eka nsivelo wa mpfuto wa xibalo.

"Rhandi yin'wana na yin'wana leyi vuyiseriweke hi ku tirhisa minghenelelo ya vulandzelelanawu yi sirhelela vahakelaxibalo lava tshembekeke no tiyisa rimba ra swa timali. Vulandzelelanawu i xin'we xa switirhisiwa leswi tirhaka swinene lexi nga kona ku sirhelela xindzhuti xa mbangu wa xibalo na khasitomo," ku vurile Khomixinara Makhubu. Hiletlhelo tirhelo ra xibalo eka ntsevu wa tin'hweti to sungula ri nyika masungulo mo tiya, ku fikelela mpimaniso wa xibalo lowu pfuxetiweke swi ta lava nhlengeleto wa nkarhi wo leha na matshalatshala ma vulandzelelanawu enkarhini lowu nga sala wa lembeximali. Swiyimo swa ikhonomi, ngopfungopfu nkulo wa laha kaya na mihluvukiso eka ikhonomi ya laha kaya, swi ta tshama swi ri na nkoka eka mbuyelo wa xibalo.

Xibalo eka hafu ya vumbirhi ya lembeximali ra 2026/27 xi languteriwile ku engeteleka hi **R66.3 billion (6.1%),** laha xi fambisiweke ngopfu hi Xibalo-Ku-Ya-Hi-Muholo (PAYE), Xibalo xa Malinghena xa Mabindzu (CIT) na VAT ya Laha Kaya. Mpimaniso wa MTBPS eka hafu ya vumbirhi ya lembeximali ra 2026/27 wu pfuxeteriwile ehenhla ku ya eka **R1.15 trillion**, leyi nga henhla hi **R1.6 billion (0.1%),** hikwalaho ka engetelo wa le henhla wa **R11.7 billion** eka CIT (ku katsa na Ntswalo). Mpfuxeto lowu wu kombisa antswiso eka mbhindzulo wa tikhamphani lowu pimiwaka hi ku tirhisa Nsalo wa *Gross Operating Surplus* (GOS), lowu languteriweke ku kula ku suka eka 3.5% ku ya eka 5.4%. Nkulo wa GOS wu tivisiwile eka mivuyelo ya tikotara timbirhi to sungula, leyi ku nga **10.7%** na **7.0%** hi ku landzelelana. VAT ya laha kaya yi engeteriwile hi **R2.5 billion**, ku fambisana na mpfuxeto lowu tlakusiweke eka nkulo wa tirhiselo ra mali ya miti ku suka eka **5.1%** ku ya **6.2%**. Ku engetelela, mbonako wa nkulo wa mitundzi wu antswile ku suka eka **6.5%** ku ya **11.0%**, leswi fikisaka eka engetelo wun'wana wa **R2.2 billion** eka mixakaxibalo ya Khasitomo

Ndzulamiso lowu tlakukaka wu kombisa ntiyiselo wa mihlengelo ya xibalo enkarhini wa hafu yo sungula ya lembeximali handle ka mbangu wa ikhonomi lowu tlhontlhaka, lowu hlawulekisiwaka hi mitlimbo ya tipolitiki ta ndhawu, nkavanyeto wa maxavelo ya miphakelo na vukorhokeri na engetelo eka mixavo ya eneji.

Mpimaniso wa xibalo tanihilaha swi tivisiweke wu kombisa tlhontlho eka SARS. Hambiswiritano, SARS yi amukela tlhontlho no tshama yi tinyiketerile eka xileriso xa yona xo hlengeleta swibalo hinkwaswo leswi kolotiwaka, ku ndlandlamuxa vulandzelelanawu no fambisa nxaviselano lowu nga enawini. Leswi swi ta nyika mfumo switirhisiwa leswi lavekaka ku aka mfumo lowu nga na vuswikoti, ku tlakusa nhluvukiso wa ikhonomi na vanhu swa vaaki va Afrika-Dzonga, ku phakela vukorhokeri bya vanhu, no seketela nhluvukiso wa switirhisiwa.

SARS yi lemuka leswaku mbonako wa xibalo a wu katsi mbevukiso wa levhi ya mafurha lowu tivisiweke eka MTBPS hi Holobye. Mbevukiso lowu wu kombisa matshalatshala ma mfumo ku pfuna vaaki va Afrika-Dzonga va kondzelela eka tihakelo ta mafurha leti tlakukaka na tihakelo ta wona leti fambisanaka na switandzhaku swa hakelo yo hanya. Khomixinara Makhubu u te: “Xiyimo xa nkwama xi koxa ntirhiso lowu lawuriwaka eka mihlangano ya mfumo na vulawuri bya xibalo bya vuswikoti, lebyi tshembiwaka no hetisisa xileriso xa byona hi ntiyo, handle ka nchavo, ntsakelo kumbe ringhohe. SARS yi ta ya emahlweni yi hlengeleta xibalo hinkwaxo lexi kolotiwaka hi ndlela leyi nga enawini, ku fambisa nxaviselano lowu nga enawini no sirhelela tshaku ra xibalo lexi hakelelaka ajenda ya nhluvukiso ya mfumo.” Handle ka mbangu wa ikhonomi lowu tlhontlhaka, SARS yi kombisile ntiyiselo eka vulawuri bya xibalo. SARS kwalaho yi ta ya emahlweni yi tiyisa vulandzelelanawu, yi sirhelela tshaku ra xibalo no tiyisisa leswaku xibalo hinkwaxo lexi kolotiwaka mfumo xa hlengeletiwa. Khomixinara Makhubu u engeterile: “Holobye u tlhontlhile vatirhi hinkwavo va 14 500 ku endla matshalatshala hinkwawo ku hlengeleta switirhisiwa leswi lavekaka ku endla Afrika-Dzonga ri tirha. Ndzi tshemba leswaku Xipano xa SARS xi ta hlamula xikombelo xa rixaka. Ndzi khensa vatirhi va hina eka vutinyiketeri bya vona byo tshembeka, na vahakelaxibalo na vaxavisi lava landzelelaka ku hoxa xandla eka nhluvukiso wa tiko ra hina.”

Mayelana na vuxokoxoko hi xitalo, tihlanganise na SARSMedia@sars.gov.za.

MAKUMU